

A FILM ... AND WHAT NEXT?

EEN INFORMATIEVE WORKSHOP GEORGANISEERD DOOR ATELIER GRAPHOU EN AUGUSTE ORTS

Tekst van Katia Rossini, december 2016

Op 19 oktober 2016 organiseerden de verenigingen Atelier Graphoui en Auguste Orts een informatieve workshop over de verdeling en distributie van experimentele cinema en kunstenaarsfilms. De workshop richtte zich tot studenten van zowel Franstalige als Nederlandstalige filmscholen. Dit initiatief was het eerste in zijn genre dat georganiseerd werd door de twee verenigingen die elk tot een andere taalgemeenschap behoren. De workshop verwelkomde een veertigtal studenten en pas afgestudeerden van de kunstscholen ERG (Brussel), KASK School of Arts (Gent), Insas (Brussel) en LUCA Hogeschool (Brussel).

De presentaties en discussies werden in het Engels gehouden, wat de vaart van gesprekken bevorderde. Een synthetische, maar goed uitgewerkte powerpoint diende als visuele steun tijdens de voorstelling.

Deze workshop werd zowel door de studenten als door de twee organiserende verenigingen als nuttig en constructief ervaren.

Sinds het begin van de 21^e eeuw, beleeft de cinema grote veranderingen door de komst van de digitale technologieën en de geleidelijk afbouw van het gebruik van analoge technologie. Tot het einde van de jaren '90 werden de meeste films nog op pellicule, video of magnetische band gedraaid, maar tegenwoordig is het duidelijk dat de digitale technologie alle andere filmdragers in een korte tijdspanne verdrongen heeft. Celluloid is nochtans niet helemaal verdwenen en beleeft momenteel zelfs een zekere herleving in het segment van de artistieke en experimentele cinema.

Daarenboven hebben de recente omwentelingen in de filmsector niet alleen een impact op de manier van maken en produceren, maar ook op de verdeling van de films. Dankzij het internet en de online-platformen werden de manieren waarop films verdeeld kunnen worden, vermenigvuldigd - waarbij er een heleboel nieuwe kansen gecreëerd werden. Nochtans blijft het werk dat gepaard gaat met de verdeling van films erg complex en vaak onvoorspelbaar. Dit geldt des te meer voor deze films die "onafhankelijk" genoemd worden en/of met klein budget gemaakt werden, en zeker voor alle films die op niet conventionele wijze geproduceerd worden. De verdeling blijft een cruciale fase in de levensloop van een film aangezien elk audiovisueel werk gerealiseerd wordt met het doel om vertoond te worden. Daarom is het essentieel dat jonge auteurs die een zogenaamde "artistieke" of "experimentele" film wensen te realiseren de nodige kennis hebben om zich een weg te kunnen banen in het doolhof van de hedendaagse filmverdeling.

Het blijkt dat in de meeste filmscholen alleen maar een inleiding gegeven wordt over filmverdeling, en geen volledige cursus. Dit initiatief van de twee audiovisuele *workspaces* moet dus gezien worden als een aanvullend initiatief, dat zich toespitste op een relatief precies segment in het audiovisuele landschap.

ATELIER GRAPHOUI werd in 1979 gesticht en is zowel een audiovisuele kunstencentrum als een sociocultureel centrum, die structureel gesteund wordt door de Franstalige Gemeenschap van België. Atelier Graphoui is actief op het vlak van audiovisuele productie en vorming, voor animatiefilm, experimentele cinema en documentaire. Atelier Graphoui ondersteunt audiovisuele creaties die de grenzen tussen inhoud, vorm en genres voortdurend in vraag stellen en waar op een atypische en/of innoverende wijze met de filmtaal gespeeld wordt. Atelier Graphoui steunt zowel prille oeuvres als projecten die door hun experimentele aard minder gemakkelijk toegang hebben tot traditionele financiering. Er werden sinds de oprichting meer dan 210 films ge(co)produceerd, waarvan meerdere films geprogrammeerd werden in festivals over de hele wereld.

Het Brusselse productie- en distributieplatform AUGUSTE ORTS werd in 2006 opgericht door Herman Asselberghs, Sven Augustijnen, Manon de Boer en Anouk De Clercq. Van bij de aanvang ontwikkelt Auguste Orts projecten die zich op het kruispunt bevinden van genres en formaten. Films voor het scherm, of die horen bij een performance, installaties, multimedia, films op pellicule en/of video, documentaire en experimentele cinema,... Auguste Orts steunt persoonlijke en vernieuwende creatieve démarches. De vereniging produceert de films van zijn stichtende leden maar ook het werk van uitgenodigde kunstenaars via een systeem van peter/meterschap. De vereniging is sterk internationaal aanwezig via programmeringen, debatten en ontmoetingen.

Door hun lange ervaring bij de productie en het begeleiden van projecten verkregen de twee organisaties een grondige, elkaar aanvullende kennis van de audiovisuele en artistieke sector. Gevoed door hun observaties op het terrein, constateren beide organisaties dat we momenteel een wildgroei van innoverende en atypische projecten meemaken in het domein van experimentele cinema, videokunst en multimedia. Dankzij het samengaan van nieuwe en oudere technologieën, wisselen een groeiend aantal kunstenaars en regisseurs zonder complexen tussen het ene formaat en het andere, tussen het analoge en het digitale, waarbij ze verschillende media en dragers bijeenbrengen en vermengen.

De films die voortkomen uit deze experimentele aanpak, waarbij het formele zoeken en het nadenken over de technologische hulpmiddelen primordiaal is, definieert men meestal als experimenteel. Tegenwoordig spreekt men hierover ook meer en meer als interdisciplinaire creatie en "hybride" film.

Het concept van de interdisciplinariteit refereert naar de talrijke kruisbestuivingen met andere disciplines (zoals bijvoorbeeld de wetenschappen).

Onder "hybride" film verstaat men daarentegen zowel films die gemaakt worden door middel van verschillende dragers en formaten, als de verscheidenheid van de gebruikte hulpmiddelen om ze te vertonen en te verdelen. We kunnen een film als "hybride" omschrijven als deze in zijn vorm verschillende cinematografische genres vermenigt of samenbrengt.

Deze interdisciplinariteit en verscheidenheid van benadering vinden we eveneens in de huidige filmverdeling en -distributie terug. Tot niet zo lang geleden werden de

meeste films op dezelfde manier verdeeld : eenmaal klaar werd een film voorgesteld aan een aantal festivals; een verdeler kon vervolgens besluiten om deze film in zijn catalogoog op te nemen en hem dan volgens de “chronologie van de media” te verdelen (eerst aan zaalexploitanten, vervolgens aan videotheken en VOD-platformen, en pas daarna aan televisiezenders en SVOD-platformen...).

Tegenwoordig merkt men dat er voor deze klassieke verspreiding alternatieven beginnen te ontstaan, dankzij websites en video-platformen op internet, of dankzij nieuwe verdelers zoals multimedia-ruimtes, maar ook door de heropflakking van de interesse van kunstgalerijen, musea en cineclubs,...

In het segment van de experimentele en kunstenaarsfilm, waar de oeuvres een weerspiegeling zijn van heel individuele gevoeligheden en creatieve benaderingen, wordt de verdeling en de promotie alsmaar specifiek voor elke film. Tussenpersonen en distributieverantwoordelijken kunnen hierbij helpen om een strategisch plan en kalender voor de verspreiding uit te werken en te coördineren. Toch is het essentieel dat de kunstenaar of regisseur op de één of andere manier zelf betrokken is bij het opvolgen van de verdeling van zijn film. In tegenstelling tot het zogenaamd “commerciële” netwerk, waar de distributeur de volledige verdeling van een film op zich neemt, is het voor de auteurs- en kunstenaarsfilm wenselijk en soms ook noodzakelijk omwille van economische redenen en het belang van contextualisering, dat de kunstenaar het werk zelf begeleidt.

Tijdens de workshop werd de nadruk gelegd op het belang van de werking van het festivalcircuit goed te begrijpen. De festivals hebben zich de laatste twee decennia spectaculair vermenigvuldigd en dit netwerk heeft grote invloed voor het verdere verloop van de “carrière” van een film. Vaak is het op festivals dat programmatoren en verdelers films opmerken die ze vervolgens zelf opnieuw programmeren of verdelen.

De klassering van de verschillende festivals werd uitvoerig uitgelegd, met de verschillen tussen festivals in A-categorie (internationaal en competitief), de nationale en de regionale festivals, of de thematische festivals en degenen die volgens filmisch genre programmeren. De criteria om in aanmerking te komen, evenals de deadlines voor inschrijving, zijn andere aspecten waarmee absoluut rekening moet gehouden worden bij de verdeling van een film. Meestal vereisen de festivals in de A-categorie exclusiviteit en wereldpremières, waarbij de geldigheidsduur van een film tot ongeveer een jaar herleid wordt. Voorbij deze tijdspanne heeft een film minder kans om in competitie geprogrammeerd te worden.

Parallel met of alternatief aan de festivals, zijn er tijdens de laatste twee decennia andere distributienetwerken verschenen. Enerzijds zien we een groeiende interesse van kunstgalerijen en andere tentoonstellingsruimtes voor de experimentele film en kunstenaarsvideo's, anderzijds noteren we een heropleving van ciné-clubs en de opkomst van projectieplaatsen die verschillen van de traditionele filmzalen.

Andere verdelingspraktijken beginnen zich op internet af te tekenen, of het nu om VOD, SVOD-platformen of download-websites gaat, of zelfs persoonlijke websites van kunstenaars of organisaties.

Het valt te betreuren dat de televisie, die in het verleden een belangrijke factor was bij de verdeling van kunstenaarsvideo's, momenteel veel minder geldt als een referentie bij verdeling.

Het is interessant om te constateren dat het merendeel van de nieuwe verdelers op een belangrijk netwerk van contacten en relaties steunen, op zowel lokaal als internationaal niveau. In de huidige geglobaliseerde context is het onontbeerlijk geworden om na te denken over een articulatie tussen de lokale en de internationale dimensie en is sociale netwerking een bijna onlosmakelijk element geworden bij de verdeling en promotie van een film. Het belang van persoonlijke contacten met verdelers, programmatoren, verenigingen en andere kunstenaars, enz. werd tijdens de workshop meerdere malen onderstreept.

Er werd eveneens een bondige analyse van de Belgische verdeelingskanalen voorgesteld. Met behulp van enkele specifieke *case studies* werd aangetoond dat er synergiën bestaan tussen Vlaamse en Franstalige verdelers. Deze samenwerkingen zijn belangrijk en moeten aangemoedigd worden. Ze geven de mogelijkheid om zich op lokaal vlak open te stellen voor verdelers en een netwerk van verenigingen die allen vaak een heel verschillende editoriale lijn hebben. Op internationaal niveau vergemakkelijken ze de contacten met een belangrijk aantal landen.

Een laatste punt ging over de eigenlijke *tools* voor promotie. De verdeling van een film vereist dat er een persdossier opgesteld wordt en dat een hele reeks gedrukte communicatiemiddelen aangemaakt wordt. Een website waarop het mogelijk is om op regelmatige wijze de informatie aan te passen is eveneens een hulpmiddel dat toelaat om de kansen voor projecties te verhogen.

Ook hier is het belangrijk dat de regisseur of kunstenaar betrokken is bij de opstelling van deze promotiemiddelen, en om mee te denken aan een promotiestrategie buiten de geijkte paden.

De workshop georganiseerd door Atelier Graphoui en Auguste Orts, legde de nadruk op het belang van de persoonlijke betrokkenheid bij de verdeling van een film. De waarde van menselijke contacten en directe netwerking worden als essentiële elementen beschouwd om de begeleiding van een film te personaliseren.

Deze workshop was een eerste ervaring, rijk aan denkpistes. Het was eveneens een gelegenheid voor Nederlandstalige en Franstalige studenten om elkaar te ontmoeten en om hen bewust te maken dat het werk dat bij de verdeling van een film of elk ander audiovisueel werk hoort en dat zich in een globale context inschrijft waarbij de lokale verankering steeds essentieel blijft.

Voor een visueel verslag van de workshop, zie <https://vimeo.com/194968139>